

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КРЕДИТНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

Допущено до захисту
Завідувач кафедри Кузнецова Л.В.

“ ___ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності Фінанси та кредит

за темою:

“Організація банківського кредитування на основі платіжних карток”

Виконавець

студентка Кредитно-економічного факультету

Юшкевич Ксенія Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

к.е.н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Сергєєва Олена Степанівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис

Одеса – 2017 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ НА ОСНОВІ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК.....	6
1.1. Сутність і зміст банківського кредитування на основі кредитних платіжних карток.....	6
1.2. Інституційно-правове регулювання банківського кредитування на основі кредитних платіжних карток.....	18
Висновок до першого розділу	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ НА РИНКУ КРЕДИТУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК України.....	29
2.1. Аналіз розвитку ринку кредитування банківських платіжних карток.....	29
.	
2.2. Аналіз кредитних продуктів на основі платіжних карток в ПАТ ” БАНК ВОСТОК”.....	43
Висновок до другого розділу.....	48
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРЕДИТУВАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК.....	50
3.1. Міжнародний досвід кредитування за допомогою банківських платіжних карток.....	50
3.2. Проблеми та перспективи ринку кредитних карток в Україні.....	57
Висновок до третього розділу.....	63
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність роботи. На сьогодні банки завойовують ринок платіжних карток здебільшого за рахунок запровадження на підприємствах карткових зарплатних, пенсійних та інших проектів, але використання банківських платіжних карток на території України можливе ще не всюди.

Як відомо, кредитування є однією з основних активних операцій банку, завдяки якій банки отримують прибуток. З іншого боку кредитування є одним із способів задоволення потреб суспільства, так як у більшості випадків дана форма кредиту має ознаки споживчого кредитування. Українські банки також зацікавлені в розвитку міжнародних платіжних систем, адже, випуск міжнародних банківських карток дозволяє здійснити інтеграцію у світову систему банківських послуг, підняти імідж банку, завоювати ринок та залучити додаткових клієнтів. З викладеного вище випливає актуальність теми дослідження.

В умовах впливу світової фінансової кризи на діяльність банківських установ виявились значні недоліки в організації їх кредитного процесу, який охоплює відповідні процедури від визначення умов і параметрів кредитування до укладання кредитної угоди. Саме тому, актуальним завданням дослідження є удосконалення організації та необхідність оптимізації кредитного процесу банківських установ.

Для сучасного світового фінансового ринку характерні процеси інтенсивного технологічного вдосконалення. Суттєву роль у цих процесах відіграють банки, які успішно реалізують стратегію запровадження високотехнологічних платіжних інструментів. Розвиток ринку банківських послуг з використанням платіжних карток є важливим напрямом у банківській діяльності і сприяє підвищенню стабільності та ефективності банківської системи.

Проблема процесу кредитування населення українськими банками цікавить багатьох економістів, але в ній містяться ще й недосліджені моменти та існує невивченість певних понять і різноманітність поглядів на них.

Проблемам розвитку кредитування населення в науковій літературі приділяється належна увага. Основи його сутності й функціонування досліджені таким вченими, як: А.Сміт, А.Маршал, М.Туган-Барановський, М.Алексєєнко, О.Євтух, М.Савлук, Р.Тиркало, О.Лаврушин та інші. Ученими і практиками зроблено вагомий внесок у розвиток теорії і практики кредитування платіжними картками, зокрема щодо його сутності і використання. Разом з тим недостатньо досліджені й потребують поглибленого вивчення ролі платіжних карток в економіці та перспективи їх розвитку в Україні. Не вирішені проблеми розвитку і регулювання кредитування платіжними картками. Актуальними є питання доступності кредитів і підвищення фінансово-правової обізнаності населення України.

Метою випускної роботи є поглиблення та удосконалення теоретико-методичних засад організації кредитування за допомогою платіжних карток.

При виконанні випускної роботи автором було поставлено перед собою ряд завдань, а саме:

- визначення сутності і зміст банківського кредитування та платіжних карток;
- провести класифікацію банківських кредитів з використанням кредитних карток;
- виявити необхідне забезпечення банку для здійснення діяльності у сфері кредитування з використання платіжних карток;
- проаналізувати сучасний стан ринку кредитування за допомогою платіжних карток в Україні;
- проаналізувати банків-лідерів у сфері банківського кредитування з використанням платіжних карток.
- провести аналіз кредитних продуктів на основі платіжних карток в ПАТ” БАНК ВОСТОК”
- проаналізувати міжнародний досвід розвитку банківських кредитних карток;
- визначити перспективні напрямки розвитку кредитування банківськими платіжними картками в Україні й запропонувати заходи

щодо вдосконалення розвитку ринку платіжних карток.

Об'єктом дослідження – діяльність банків у сфері кредитування населення України за допомогою кредитних карток.

Предмет дослідження – теоретичні засади та практика організації кредитного процесу у банківських установах України та світу.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну основу дослідження формують наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з теорії кредиту і банківської справи. Використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: абстрактно-логічний – для аналізу наукової літератури, теоретичного узагальнення, формування висновків щодо сутності кредитної картки; декомпозиції – для розкриття мети дослідження і постановки завдань; порівняльний – для визначення впливу фінансової глобалізації на розвиток кредитування населення в Україні; виявлення зовнішніх і внутрішніх чинників на організацію кредитування за допомогою банківських платіжних карток; аналізу та синтезу; статистично-економічний – для оцінки ринку кредитування та кредитних карток, оцінки конкурентних переваг банків на ринку й ефективності їхньої кредитної діяльності; системного підходу – для обґрунтування висновків і пропозицій щодо вдосконалення кредитування за допомогою платіжних карток, підвищення їх ефективності і зниження ризиковості.

Інформаційною базою дослідження є: законодавчі і нормативно-правові акти, що визначають методичні основи і регламентують діяльність банків у сфері кредитування платіжними картками, офіційні матеріали Державної служби статистики України, Національного банку України, Асоціації Українських банків, офіційна звітність банків України, офіційні ресурси Internet.

Апробація результатів випускної роботи була зроблена на основі публікації наукової статті в Збірнику наукових праць студентів КЕФ за 2016 р.

ВИСНОВКИ

Розглянувши запропоновану нами тему ми визначились, що кредитування з використанням платіжних карток поєднує в собі два банківські продукти – це банківська платіжна картка, та банківській кредит.

Сутність кредитної картки полягає в доступі клієнта до свого рахунку дистанційно. Таким рахунках при кредитуванні з використанням платіжних карток є: по-перше простий рахунок, до складу якого входять контокорентний рахунок і поточний рахунок з овердрафтом, по-друге простий позичковий рахунок. Загалом платіжна карта - це стандартизований пластиковий ідентифікаційний засіб, за допомогою якого клієнту надається можливість здійснювати операції оплати за товари, послуги та отримувати готівкові кошти. Такий розвиток цього банківського продукту став можливим з розвитком і впровадженням сучасних технологій в банківській сфері, для якісного обслуговування населення.

Загалом при наданні кредиту за кредитними картками банк проводить певні процеси, ці процеси пов'язані з ознайомленням клієнта з умовами надання карти і кредиту по цій картці, а також банк проводить оцінку фінансового стану клієнта.

При видачі кредиту клієнт з банком оформлює угоду (договір) виключно в письмовій формі, в якому вказуються умови надання кредиту. Також банк відкриває розрахунковий рахунок з можливістю надання кредиту. Вид рахунку залежить від платіжної схеми (кредитна або дебетова), і від умов забезпечення проведення операцій за платіжними картками.

Провевши аналіз ринку платіжних та кредитних карток можна зробити висновок, що він швидко і стрімко змінюється. Процеси глобалізації та зміни в структурі фінансових послуг вимагають постійного вдосконалення і розвиток цього ринку. Темпи поширення безготівкових платіжних інструментів значно відрізняються по країнах в залежності від особливостей ринку. Зокрема, правові, економічні, технологічні та соціальні чинники впливають на готовність і здатність користувачів приймати і використовувати такі засоби оплати, а також визначають

рівень інновацій в цій сфері. Однак можна виділити основні характеристики сучасних платіжних систем.

Наявність перерахованих переваг стимулює населення все більше застосовувати електронні платіжні інструменти. Платіжні картки, нові види електронних і мобільних грошей відіграють все більш суттєву роль, і фактично витісняють готівку та інші види безготівкових платежів.

Українські банки активно співпрацюють з міжнародними платіжними системами, а саме випускають та впроваджують картки, використовують їх технологічні можливості, інфраструктуру та інші переваги. Проте існує ряд перешкод, які стримують якісний розвиток вказаного напрямку. Серед них варто виділити постійне зниження купівельної спроможності користувачів карт, недостатній розвиток банківської інфраструктури та технологій обслуговування клієнтів, високий рівень затрат на впровадження карткових розрахунків, зростання кількості шахрайських операцій та інше.

Перехід до масових безготівкових розрахунків дасть можливість істотно зменшити витрати щодо підтримки готівкового обігу та стане додатковим джерелом залучення коштів населення у банківський сектор.

I. Перший напрям – розвиток нормативно-правового та технічного забезпечення (інфраструктури) ринку платіжних кредитних карток. Цей напрям орієнтований на усунення найбільш критичних перешкод, що обмежують розвиток ринку платіжних карток, та включає такі заходи:

удосконалення нормативно-правового забезпечення захисту прав користувачів кредитних карток та підвищення безпеки їх обігу, ;

активізація політики НБУ щодо модернізації національної платіжної системи "Простір" шляхом удосконалення її функціоналу, популяризації, ребрендингу, адаптації до європейських стандартів та більш агресивного просування на ринку;

імплементація норм та стандартів виконання розрахунків у рамках програми Єдиної зони платежів у євро (SEPA).

II. Другий напрям – стимулюючі та обмежувальні заходи державного регулювання безготівкових розрахунків та ринку кредитних карток, які

включають, зокрема:

подальше обмеження готівкових розрахунків, насамперед у сфері послуг, роздрібною торгівлі, туризму, де доволі поширене відмивання коштів та ухиляння від сплати податків;

податкове та пільгове стимулювання використання населенням платіжних карток, зокрема при розрахунках за комунальні послуги та у транспорті;

реалізацію можливості оплати комунальних платежів, державних послуг, податків та інших періодичних повторюваних платежів за допомогою платіжних карток;

створення умов для прискореного впровадження інноваційних платіжних продуктів, елементів інфраструктури, відкриття доступу до ринку міжнародних систем Інтернет-розрахунків.

III. Третій напрям орієнтований на покращення інформаційного забезпечення та підвищення фінансової грамотності населення у сфері використання платіжних кредитних карток шляхом:

запровадження інформаційної кампанії з підвищення інформованості населення стосовно переваг, ризиків і можливих сфер використання платіжних карток в Україні, у т.ч. через програми у ЗМІ, соціальну рекламу, офіційні коментарі щодо пов'язаних подій; стандартизації форм і процедур та уніфікації розрахункових систем для платіжно-розрахункових операцій у житлово-комунальній сфері; створення єдиного реєстру рахунків державних і комунальних підприємств – постачальників послуг, а також вільного доступу до них споживачів та банків для прискорення платіжно-розрахункових операцій; організації навчальних семінарів працівників відповідних сфер щодо використання спеціальних платіжних засобів.

Загалом активізація використання кредитних карток – прогресивний напрям підтримки економічного зростання в сучасних кризових умовах, що відповідає поточним тенденціям світових фінансових ринків. Переваги цього процесу зумовлюють необхідність приділяти більшу увагу дослідженням ринку кредитних інструментів та, зокрема, ринку кредитних карток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. – 93 с
2. Колодізев О. М. Гроші і кредит: підручник / О. М. Колодізев, В. Ф. Колесніченко. – К. : Знання, 2010. – 43 с.
3. Міжнародний досвід ринку кредитних послуг на фоні фінансової глобалізації/ Збірник наукових праць студентів кредитно-економічного факультету присвячений ДО 25-ї Річниці незалежності України/ Юшкевич К., 41 гр. КЕФ /Науковий керівник: Сергеева О.С., к.е.н., ст. викладач – 75, 124с
4. Про банки і банківську діяльність (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 5-6, ст.30) – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
5. Гроші та кредит. Підручник / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пудовкіна [та ін.] / за заг. ред. М.І. Савлука. – [3-тє вид. перероб. і доп.].– К.: КНЕУ, 2002. – 398 с.
6. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика: навч. посібник / В.Д. Лагутін. – [2-ге вид., стер.]. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2001. – 215 с.
7. Вовк В. Я. Кредитування і контроль : навч. посіб. / В. Я. Вовк, О.В. Хмеленко. – К. : Знання, 2008. – 463 с. 40,101.
8. Гуцал І.С. Дієвість кредитного механізму в економіці України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит / І.С.Гуцал. – К., 2004. – 29 с.
9. Дмитренко М.Г. Кредитування і контроль: навчально-методичний посібник (у схемах і коментарях) / М.Г.Дмитренко, В.С. Потлатюк. – Кондор, 2005. – 296 с.

10. Катюха К. О. Аналіз стану та розвиток ринку платіжних карток / К. О. Катюха, В. І. Успенко // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2012. – №2 (18). – С.34-42,58.
11. Вишивана Б. О. Класифікація карткових платіжних інструментів / Б. О. Вишивана // Формування ринкової економіки в Україні. - 2009. - №19. - С.80–.101.
12. Енциклопедія банківської справи України / ред.. кол.: В.С. Стельмах (гол.) [та інші]. – К.: Молодь, Ін. Юре, 2001. – 240 с.
13. Закон України Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг, № 643-VII від 10.10.2013, ВВР, 2014, № 22, ст.774 – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
14. Закон України Про оподаткування прибутку підприємств N 2850-VI ([2850-17](#)) від 22.12.2010, ВВР, 2011, N 28, ст.252 - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/334/94-вр>
15. Положення Національного банку України "Про кредитування" N 325 ([z0749-03](#)) від 06.08.2003 – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0246500-95>
16. Закон України “Про банки та банківську діяльність” № 1736-VIII від [15.11.2016](#), ВВР, 2016, № 48, ст.816 – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
17. Положення про порядок емісії платіжних карток і здійснення операцій з їх застосуванням установлює загальні вимоги Національного банку України до № 223 порядку здійснення банками емісії платіжних карток, визначає операції, що здійснюються з їх застосуванням від 30.04.2010 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0705500-14>
18. Положення про порядок емісії платіжних карток і здійснення операцій з їх застосуванням, що затверджене постановою Правління Національного банку

України від 30.04.2010., № 223, і зареєстроване в Міністерстві юстиції України – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0543-05>

- 19.Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/doccatalog/list?currDir=44577> – Назва з домашньої сторінки Інтернету
- 20.Інструкції про порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземних валютах, що затверджена постановою Правління Національного банку від 27.11.2015 України, № 833. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>
- 21.Про здійснення операцій з використанням спеціальних платіжних засобів : положення, затверджене постановою правління НБУ від 30.04.2010 № 223. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0474-10>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
- 22.Положення НБУ № 351 «Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» від 30.06.2016 - Режим доступа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16/paran18#n18>
- 23.Бурий С., Бреусенков С. Операции кредитования населения с использованием банковских карточек // Банковские технологии. – 2000. – № 5 –С. 91-95
- 24.Постанова НБУ № 705 «Про затвердження Положення Про здійснення операцій з використанням спеціальних платіжних засобів» 05.11.2014.- Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=11879692>
- 25.КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ДО 2020 РОКУ. ЗАТВЕРДЖЕНО Постанова Правління Національного банку України від 18.06. 2015 року № 391 – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>

26. Чистий прибуток Visa виріс на 16% [Електронний ресурс] // Економічна правда. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/rus/news/2015/11/2/565649>
27. Загальні показники розвитку ринку платіжних карток в Україні/Таблиця 1. Загальні дані про кількість клієнтів, платіжних карток та платіжних пристроїв - Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219/
28. Українська міжбанківська асоціація платіжних систем – Режим доступу: <https://ema.com.ua>
29. Річний звіт ПАТ КБ «ПриватБанк» за 2017 рік / офіційний сайт ПАТ КБ «ПриватБанк». - Режим доступу: http://old.privatbank.ua/files/2_13_22_yearau.pdf. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
30. Річний звіт АТ «Ощадбанк» за 2017 рік / офіційний сайт АТ «Ощадбанк». - Режим доступу: <http://www.oschadnybank.com/upload/iblock/9e2/9e2a98cc7623cb3af8f9b8880a84e524.pdf>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
31. Річний звіт АТ «Райффайзен Банк аваль» за 2017 рік / офіційний сайт АТ «Райффайзен Банк аваль». - Режим доступу: http://www.aval.ua/f/1/about/bank_reports/AR2012UKR_LoRes.pdf – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
32. Офіційний сайт ПАТ “БАНК ВОСТОК” – Режим доступу: <https://bankvostok.com.ua/corporate/crediting/165-kreditovanie.html>
33. Федеральная резервная система США – Режим доступа: <https://www.federalreserve.gov>
34. Офіційний сайт платіжної системи VISA – режим доступу: www.visa.com.
35. Офіційний сайт платіжної системи MasterCard – режим доступу: <https://www.mastercard.com>
36. Офіційний сайт емітента CHASE – Режим доступу: <https://applynow.chase.com/FlexAppWeb/renderApp.do?CELL=6307&SPID=FH GZ&PROMO=DF01>

- 37.Офіційний сайт емітента American Express.– Режим доступу:
<https://www.americanexpress.com/us/credit-cards/card/blue-cash-preferred/>
- 38.Світовий банк- Режим доступу: <http://www.worldbank.org>.
- 39.Терехов Є. М. Карткові платіжні інструменти як засіб підвищення фінансової стійкості банків України: дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01 / Терехов Євген Миколайович. – Суми, 2003. – 205 с.